

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 3

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Європейський вимір реформування публічного
управління в Україні”
м. Київ, МАУП, 24 листопада 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 28 09.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 3: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Європейський вимір ре-
формування публічного управління в Україні”, 24 листопада 2016 р. / ред-
кол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 208 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Бідзюра Іван Павлович

Філософія системної цілісності рівнів публічного управління
та рівнів аналізу проблем адміністрування..... 8

Романенко Євген Олександрович, Чаплай Ірина Віталіївна

Міжнародний досвід формування державної політики
у сфері інформаційно-комунікаційних технологій..... 10

Баєва Олена Вікторівна

Теоретико-методологічні засади мотивації персоналу..... 13

Лісовський Петро Миколайович

Україна як соціокомунікативний тренд у постсучасності:
екзистенціальний вибір..... 16

Мелков Юрій Олександрович

Філософські засади децентралізації: “Grassroots democracy”
та проліферація ідентичностей..... 18

Перекуда Євген Вікторович

Децентралізація як напрям становлення системи
публічного управління: проблеми реалізації..... 21

Сафонова Віра Євгенівна

Управління якістю і якість управління (освітній аспект)..... 24

Дегтяр Олег Андрійович, Мурашев Сергій Павлович

Законодавча база природокористування
в автотранспортному комплексі України..... 27

Непомнящий Олександр Михайлович, Прав Юрій Григорович

Сутність інноваційної стратегії підприємства
при формуванні правової держави..... 30

Юлдашев Олексій Хашимович

Нужно ли отменять хозяйственный кодекс?..... 32

Баєв Вадим Вікторович, Цибух Валерій Іванович

Аналіз тенденцій в туристичній індустрії України в умовах економічної
та соціальної нестабільності..... 36

Бисенбаєв Фаиз Куанович

Проблема определения цели и границы деятельности государства
в истории европейской политической философии..... 40

Бігдаш Володимир Дмитрович

Розвиток страхового захисту в системі публічного управління
в процесах економічних реформ в Україні..... 46

Бовш Людмила Андріївна

Перспективи становлення медичного туризму в Україні..... 48

Бондаренко Наталія Олександрівна

Соціальне проектування: суть та призначення..... 50

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: “GRASSROOTS DEMOCRACY” ТА ПРОЛІФЕРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ

Чи не основна проблема модернізації публічного управління в Україні, в тому числі й така найважливіша складова цього процесу, як децентралізація, полягає, на мій погляд, у тому, що здійснюються такі реформи несистемним, стохастичним чином — не лише без певного далекосяжного плану, але й без філософського підґрунтя й осмислення, без опори на певні світоглядні засади. Деякою мірою така особливість соціально-політичного процесу пострадянських країн пояснюється відразу до зайвої ідеологізації, до колишніх модернових “гранд-наративів”; проте, непрямої ідеології не означає ще її відсутності. За умов, коли філософська думка відмовляється від виконання своєї світоглядної функції, від формування смислів і ціннісних орієнтирів людського існування, цю функцію починають виконувати інші агенти: святе місце пустим не буває, але спонтанне (чи то й цілеспрямоване) формування таких смислів з боку “альтернативних” сфер культури нерідко обертається поразкою людини, її безпорадністю перед викликами сучасного світу, що стрімко розвивається. А тому можна спробувати сформулювати деякі загальні філософські ідеї, які могли б виступати світоглядними вказівками щодо засад і кінцевої мети самого процесу децентралізації навіть такої суто практичної та прикладної сфери соціального буття як публічне управління.

Перш за все, слід зазначити, що основною засадою такої децентралізації, на моє переконання, може бути лише ідеал гуманізму чи то людиномірності [див.: 3]: в сенсі визнання та затвердження кожної людської особистості у статусі повноцінного та повномірного суб’єкта — власне, суб’єкта управління своїм життям і життям свого суспільства, а якщо говорити більш філософсько насиченою мовою, то суб’єкта цілепокладання та суб’єкта цінностей. Мається на увазі, що за умов того розвитку, якого набула людська особистість у XX–XXI ст., *відчуження* справи управління від окремої людини на користь будь-якого абстрактного зовнішнього утворення не може виступати вже гідним орієнтиром “дорожньої карти” суспільного розвитку — причому незалежно від розміру того утворення, на чию користь може відбуватися подібне відчуження. Тобто, “децентралізація”, якщо розуміти її як просте, лінійне перенесення “відібраної” від людини здатності управління від “більш” централізованого органу до “менш” централізованого не несе в собі жодного принципового (у філософському сенсі слова) значення. Так, у нових суверенних державах досягнення незалежності від іноземного політичного і культурного центра часто може приводити до буквального відтворення на “звільненій” території колишнього централізму, тільки у трохи менших масштабах. Як зазначав, наприклад, наприкінці 1990-х років соціолог Ігор Бестужев-Лада, кожна частина колишнього СРСР становить собою... СРСР у мініатюрі. Для людини, що живе в невеличкому містечку чи селі, власне, байдуже, хто саме буде узурпувати право говорити від її імені, приписувати їй культурні норми та

приймати за неї рішення, що стосуються її майбутнього, — президент чи парламент, Москва чи Вашингтон, Львів чи Донецьк: різниця скоріше кількісна, ніж якісна. “Яка пожива, що над тобою московську політичну шпану замінила точнісінько така ж сама чи навіть ще гірша шпана урюпінська та тьмутараканська?..” [1, 218].

Іншими словами, лише сама людина може виступати сьогодні суб’єктом та носієм влади — і саме в цьому полягає ідеал демократії як народовладдя, в сутнісному розумінні демократії як культури життя, а не як сукупності абстрактних політичних процедур. А тому наступною засадою, що розкриває зміст “людиномірної децентралізації”, може виступити феномен так званої “Grassroots democracy”: демократії партиципаторної (а не елекційної), “демократії участі” (Бенджамен Барбер [4]), “радикальної демократії” (Шанталь Муфф [6]). Для всіх цих концепцій характерним є, насамперед, широке, філософське бачення феномена демократії, що не зводить її не лише до політичних процедур, а й до сфери політики загалом, наголошуючи на її розумінні як гідного людського життя. Ще в 1945 році датський педагог і богослов Халь Кок рішуче стверджував про те, що процвітання чи падіння демократії аж ніяк не залежить від конституцій державних органів. Начало демократії, її серцевина полягає в особистому житті людей, у стосунках між членами родини та між сусідами, що потім екстраполюються, поширюючись на відносини всього суспільства й відносини народів нашої планети. Немає нічого більш помилкового, ніж вважати, що демократія є вченням чи ідеологією, яку можна пропагувати і приймати (чи не приймати). Демократія — це “не система, яку потрібно здійснити, але спосіб життя, який потрібно засвоїти. Мова йде про склад розуму, що має передаватися кожному новому поколінню” [2, 16].

Зрозуміла таким сутнісним чином, демократія добирає нових підвалин, що уможливають її розвиток та конкретизацію, в тому числі й у плані подальшої конкретизації понять “народ” і “влада” [5]. Проте, не слід розуміти “демократію у філософському сенсі слова” як імперативну настанову класичного типу, зокрема й стосовно буквальної участі кожної без виключення людини в публічному управлінні вже сьогодні. Делегування влади у справі публічного управління в аспекті його децентралізації цілком можливе, але за умов його принципово іншого обґрунтування: воно може відбуватися не шляхом майже випадкового вибору абстрактних представників, а раціональним визнанням авторитету іншої особистості — мірою її компетенції в даній окремій сфері, мірою її здатності до дії. На цьому можуть базуватися й нові філософські концепції та нові прояви реальної, практичної й децентралізованої демократії — демократія компетенції, демократія асоціативна, що передбачає суспільне самоуправління на основі окремих спільнот та інші форми суспільного ладу, що тільки вимарюються в уяві мислителів, тільки починають сьогодні шлях свого становлення.

Проте, зазначена участь — право, а то й обов’язок кожної людини виступати суб’єктом прийняття рішень і нести на собі всю повноту відповідальності за такі рішення, — визначають ще одну філософську засаду децентралізації, про яку теж хотілося би сьогодні згадати: власне особистісний розвиток людини, що його можна позначити науковим терміном “*проліферація ідентичностей*”. Мається на увазі радикальна трансформація людської ідентифікації від одномірної до плюралістичної — на противагу насадженню “єдино вірної” сингулярно-партикулярної ідентичності. Так, подібним насадженням виступають фемінізм, расизм, націоналізм, шовінізм і багато інших подібних “ізмів” — як штучне культивування однієї людської ідентичності — й тому ідентичності абстрактної, навіть якщо серед інших ідентичностей вона і виступала первісно як природна й органічна.

Гуманізм і людиномірність виступають у цьому сенсі в якості універсалістичної настанови — орієнтації на переважання універсальних цінностей над партикулярними. Лише на перший, поверхневий погляд можна дивитися тому, що процеси глобалізації супроводжуються у сучасному світі іншими, протилежними процесами “глокалізації”, процесами збереження та підсилення локальних відмінностей і особливостей, одним із проявів яких виступає й процес децентралізації, зокрема у сфері публічного управління. Протилежними — за напрямом, але не за суттю: обидва ці феномени становлять собою маніфестацію зазначеного процесу проліферації ідентичностей, як процесу персонального розвитку кожного, становлення її як повноправного суб’єкта свого життя та повномірної людської особистості — головної цінності та головної діючої особи всього суспільного розвитку.

А тому, в якості заключного слова, можна сказати, що переоцінити значення світоглядних, філософських засад навіть суто прикладних соціальних і політичних явищ сьогодні, за ситуації складності, множинності, полівекторності та полікультурності, — практично неможливо.

Джерела

1. Бестужев-Лада И. В. Альтернативная цивилизация / И. В. Бестужев-Лада. — М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1998. — 352 с.
2. Кок Х. Что такое демократия? Пер. с датск. — [Копенгаген:] Датский Институт культуры; Систайм, 1993. — 88 с.
3. Мелков Ю. А. Человекомерность постнеклассической науки. — К.: Изд. ПАРАПАН, 2014. — 254 с.
4. Barber B. Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age. — Berkeley; L. A.; L.: University of California Press, 1984. — XXVI, 320 pp.
5. Mielkov Iu. The Many-Faced Democracy / Iurii Mielkov, Anatoliy Tolstoukhov, Iryna Parapan. — Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2016. — 282 p.
6. Mouffe Ch. Hegemony, Radical Democracy, and the Political. — L.: Routledge, 2013. — 256 p.